

บทความวิจัย (ภาษาไทย)/ Research Article (Thai)

ประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
(การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
**The Effectiveness of the Cooperative Education Performances of the Students
of the Bachelor of Public Administration Program (Public Management)
at Prince of Songkla University, Trang Campus**

สุชานนท์ พันธนียะ^{1*}, พฤต ยวนแหล²

Suchanoot Phantaneeya^{1*}, Prut Yuanlae²

^{1*} อาจารย์ ดร. คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง จังหวัดตรัง ประเทศไทย

^{1*} Lecturer Dr., Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Trang Province, Thailand

² อาจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง จังหวัดตรัง ประเทศไทย

² Lecturer, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Trang Province, Thailand

E-mail address (Corresponding author): ¹ suchanoot.p@psu.ac.th; (Authors): ² prut.y@psu.ac.th

รับบทความ: 25 ธันวาคม 2566/ ปรับแก้ไข: 7 มีนาคม 2567/ ตอรับบทความ: 25 มีนาคม 2567

Received: 25 December 2023/ Revised: 7 March 2024/ Accepted: 25 March 2024

Abstract

Cooperative education is an educational management approach that integrates learning and work to provide students with real-life experience outside of the classroom in order to enhance their potential to become high-quality graduates who meet the needs of the labor market. To achieve this goal, this quantitative research were conducted to: 1) examine the effectiveness level of the cooperative education performances of the students of the Bachelor of Public Administration Program (Public Management) at Prince of Songkla University, Trang Campus; 2) compare the effectiveness levels of the cooperative education performances of students working in different types of agencies; and 3) develop guidelines for developing the potential of students of the program in response to market needs. Target group used purposive sampling including the 78 staff were assigned by agencies to supervise students of the program during their cooperative education internship in the academic year 2022. The content validity was reviewed by 3 experts. The questionnaire provided the reliability coefficient of 0.85 upon analysis and collected data via email. With the 100 percent return of the questionnaire's copies, the statistic was analyzed to find the mean and standard deviation, frequency, percentage and content analysis was also conducted from suggestions through grouping and sorting by the aspect. The results were discovered: 1) the effectiveness of the students' overall cooperative education performances was at a level higher than the standard ($\mu=4.68$, $\sigma=0.832$); 2) students working in government agencies ($\mu=4.71$, $\sigma=0.375$) had a higher effectiveness level of the cooperative education performances than those working in private agencies ($\mu=4.55$, $\sigma=0.395$); and 3) the four guidelines for developing students' potential, firstly, focused on personal characteristics of 36.36%. This involves improving discipline, punctuality, and adherence to organizational culture rigorously. Secondly, work success comprised 25.00%, achieved through meticulous work, self-review of tasks, and efficiency. Thirdly, knowledge and abilities were 22.73%, emphasizing digital skill development. Lastly, responsibility towards duties were 15.91%, achieved through proactive work and creative thinking. Consequently, these guidelines are crucial and significant for the curriculum of cooperative education in public administration studies, preparing students effectively and efficiently for entry into the workforce.

Keywords: Effectiveness; Cooperative Education; Public Administration; Public Management

บทคัดย่อ

สหกิจศึกษาคือการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงนอกห้องเรียน ที่สามารถพัฒนาศักยภาพให้เป็นบัณฑิตคุณภาพสูงตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานได้ จึงนำมาสู่การวิจัยเชิงปริมาณที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ในประเภทของหน่วยงานที่แตกต่างกัน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด กำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงพนักงานที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการให้ดูแล และเป็นทีปริญญานักศึกษาของหลักสูตรขณะปฏิบัติสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 78 คน และใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการรับ-ส่ง ผ่านช่องทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้รับกลับคืนร้อยละ 100 และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์คำตอบจากข้อเสนอแนะด้วยการจัดกลุ่ม จำแนกประเด็นเป็นรายด้าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน ($\mu=4.68$, $\sigma=0.832$) 2) นักศึกษาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ ($\mu=4.71$, $\sigma=0.375$) มีประสิทธิภาพการปฏิบัติสหกิจศึกษาสูงกว่านักศึกษาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาคเอกชน ($\mu=4.55$, $\sigma=0.395$) และ 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ร้อยละ 36.36 โดยปรับปรุงความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา และปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรอย่างเคร่งครัด (2) ด้านความสำเร็จของงาน ร้อยละ 25.00 โดยปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ตรวจสอบชิ้นงานของตนเอง และมีความรวดเร็ว (3) ด้านความรู้ความสามารถ ร้อยละ 22.73 โดยการพัฒนาทักษะดิจิทัล และ (4) ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ร้อยละ 15.91 โดยการทำงานเชิงรุก และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแนวทางที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตสำหรับการเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; สหกิจศึกษา; รัฐประศาสนศาสตร์; การจัดการรัฐกิจ

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้ไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาปัจจัยขับเคลื่อนพื้นฐานที่สำคัญ นั่นคือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งต้องวางรากฐานการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยยกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ มีวินัย ตลอดจนคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ มีทักษะที่จำเป็น สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมถึงอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม ผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018) จึงเป็นที่มาของการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันให้ครอบคลุม ทั้งในส่วนการพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนาระบบนิเวศ

ที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีการออกแบบการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับ การออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ที่สนองต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การคิดเพื่อการแก้ปัญหา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกฎกระทรวงมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 เพื่อให้ผลลัพธ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนซึ่งเกิดขึ้นจากการผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา และต้องบรรลุอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล (Ministerial Regulations on Higher Education Qualification Standards, B.E. 2022, 2022) ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการมาตรฐานอุดมศึกษา จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการจัดหลักสูตร สหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) พ.ศ. 2565 ขึ้น เป็นการจัดการศึกษาเชิงประสบการณ์อิงฐานสมรรถนะ โดยสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันออกแบบและร่วมพัฒนา โดยให้นักศึกษาได้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาควบคู่กับการไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะพร้อมสู่โลกแห่งการทำงานจริง ได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2021)

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นรูปแบบระบบการจัดการศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในศาสตร์ของตนเองในสถานศึกษาสลับกับการลงปฏิบัติงานจริงเสมือนเป็น พนักงานคนหนึ่ง ในสถานประกอบการ ในรูปแบบที่เรียกว่า Work Integrated Learning (WIL) โดยอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น การจัดการศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมบัณฑิต ให้พร้อมเข้าสู่ระบบการทำงานหลังจบการศึกษา ทำให้บัณฑิต “รู้จักตน รู้จักคน รู้จักงาน” (Thai Association for Cooperative Education, 2021) สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นจากการผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือ การเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา (Ministerial Regulations on Higher Education Qualification Standards, B.E. 2022, 2022) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษานั้น ช่วยเพิ่มโอกาสการเรียนรู้หรือฝึกทักษะในวิชาชีพของตนเองจากสถานการณ์จริงในสถานประกอบการ ทั้งการประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา การฝึกระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบต่องานตนเองและส่วนรวม

การที่มหาวิทยาลัยประสบปัญหานักศึกษาลดลงแล้ว มหาวิทยาลัยต้องแข่งขันกับหลักสูตรการเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก ภาคเอกชนมีความพยายามที่จะเข้ามาร่วมมือในการจัดการเรียน การสอนกับมหาวิทยาลัย ยักรวมไปถึงการที่มหาวิทยาลัยปรับตัวตามไม่ทันตลาดแรงงาน ทำให้นายจ้าง ประสบปัญหาขาดแรงงานที่มีทักษะตามความต้องการ บริษัทจึงจัดการอบรมด้วยตนเอง หรือรวมตัวกัน

เพื่อให้การรับรองหลักสูตรการเรียนที่ตรงความต้องการ เมื่อเรียนจบจะได้รับเข้าทำงานในบริษัทเหล่านั้น โดยตรง ดังนั้น คนวัยเรียนจึงมองหาคุณค่าของการเรียนมหาวิทยาลัยลดลงทำให้จำนวนนักศึกษาเข้าเรียน ลดลงอย่างรวดเร็วขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเป็นการเรียนแบบกระตือรือร้น และเชื่อมโยงกับการทำงานจริงมากขึ้น เนื่องจากเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร ไปจนถึงการประเมินผู้เรียน จำนวนมหาวิทยาลัยและคณะลดลงแต่มีรูปแบบที่เฉพาะทางยิ่งขึ้น โดยมีการ เปิดสอนเฉพาะวิชาที่เป็นที่ต้องการ และเปิดรับคนทุกวัย ทำให้นายจ้างได้แรงงานตรงความต้องการ และมหาวิทยาลัยมีรายได้ทดแทนจากการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะใหม่ (Reskill) ให้คนวัยทำงาน (Tangkitwanit et al., 2023)

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ได้จัดการเรียนสอนโดยกำหนดให้มีรายวิชาที่จัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้จริง เช่น การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือ ทำจริง การผสมผสานการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงนอกห้องเรียนผนวกกับการเรียนในห้องเรียน ทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงานเพื่อสังคม เป็นต้น โดยจัดให้มี รายวิชาที่สอดคล้อง WIL ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะ และกำหนดให้ มีรายวิชาสหกิจศึกษา นักศึกษาไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนนักศึกษาในหลักสูตร และเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ในทุกปีการศึกษา (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2020) ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้ทราบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่เข้ารับการปฏิบัติ สหกิจทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนค้นหาจุดเด่นและข้อควรพัฒนาของนักศึกษาที่ได้ จากการสะท้อนความคิดเห็นมาจากหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่นักศึกษาได้ไปปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวางแผนการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง และมีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในประเภท ของหน่วยงานที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

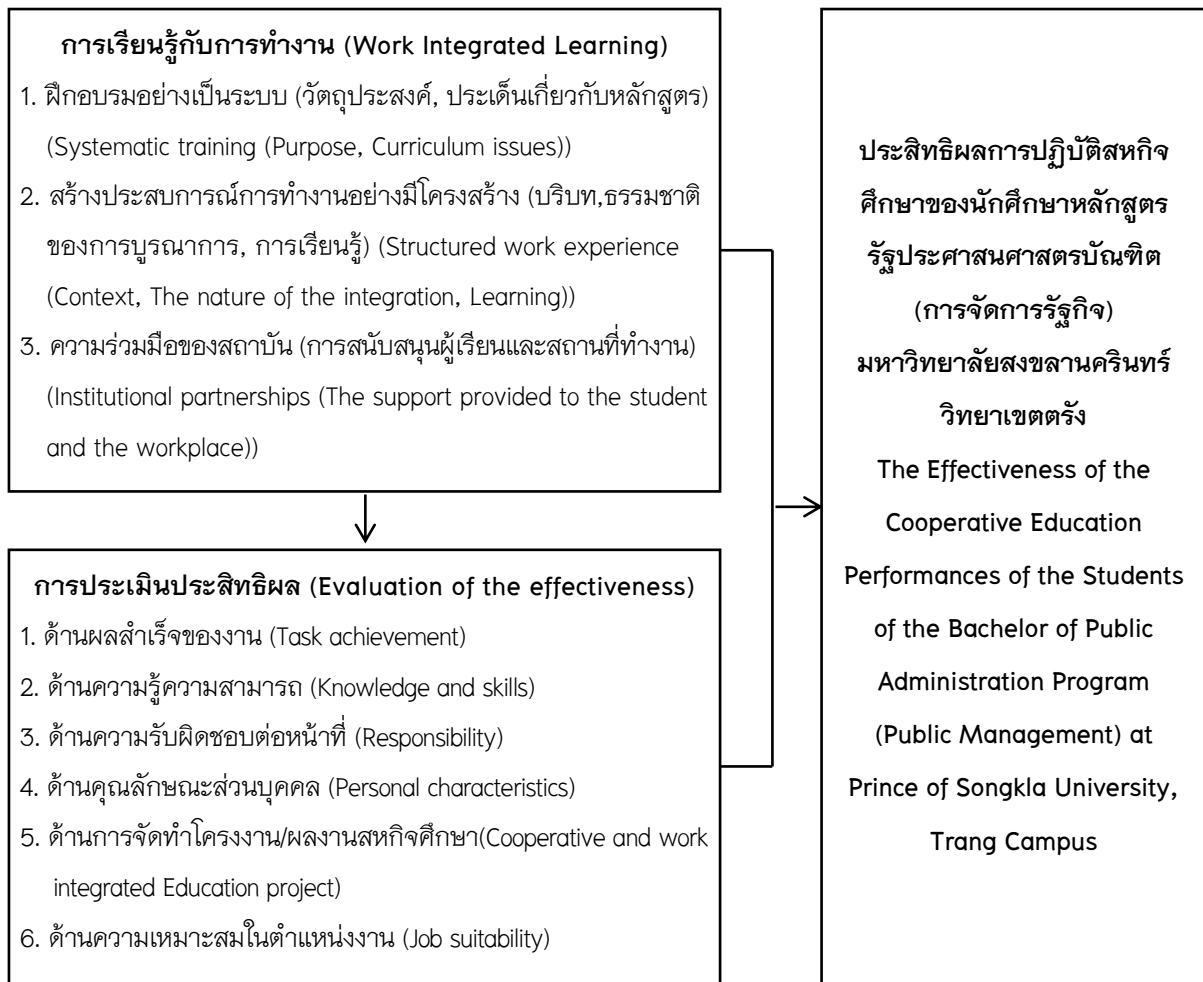
การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning:

WIL) ซึ่งเป็นการผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน อาจอยู่ในรูปของการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงานเพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น (Kramer & Usher, 2011) ซึ่งมีมิติสำคัญของ WIL มี 7 ส่วนสำคัญ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ (Purpose) บริบท (Context) ธรรมชาติของการบูรณาการ (The nature of the integration) ประเด็นเกี่ยวกับหลักสูตร (Curriculum issues) การเรียนรู้ (Learning) ความร่วมมือของสถาบัน (Institutional partnerships) การสนับสนุนผู้เรียน และสถานที่ทำงาน (The support provided to the student and the workplace) (Cooper et al., 2010) โดยมีเงื่อนไขสำคัญที่ต้องมีคู่ความผสมผสานและหลอมรวมกันระหว่างความรู้ทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนกับประสบการณ์ทำงานนอกห้องเรียน ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร ต้องอยู่ในบริบทหรือสภาพแวดล้อมของการทำงานจริง และงานที่ปฏิบัติต้องเป็นงานที่สามารถพัฒนาศักยภาพและหรือสมรรถนะของผู้เรียนได้ และองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ (Systematic training) ในสถานประกอบการ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ เช่น มีการฝึกงาน ทดลองงาน เป็นต้น 2) การสร้างประสบการณ์การทำงานอย่างมีโครงสร้าง (Structured work experience) ที่ทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับโลกของการทำงาน อันเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา เช่น การฝึกประสบการณ์ภาคสนาม การฝึกงาน การสหกิจศึกษา เป็นต้น และ 3) ความร่วมมือของสถาบัน (Institutional partnerships) คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบให้ช่วยบรรลุเป้าหมายของธุรกิจ หรือชุมชนที่ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา (iSchool KKU, 2019)

สำหรับหลักการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาในคู่มือสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ได้กำหนดไว้ 6 ด้าน (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2021) ประกอบด้วย 1) ด้านผลสำเร็จของงาน 2) ด้านความรู้ความสามารถ 3) ด้านความรับผิดชอบหน้าที่ 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 5) ด้านการจัดทำโครงการ/ผลงานสหกิจศึกษา และ 6) ด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน ที่มีความเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ซึ่งต้องบรรลุอย่างน้อย 4 ด้าน (Ministerial Regulations on Higher Education Qualification Standards, B.E. 2022, 2022) ประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมิติและองค์ประกอบในรูปแบบการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning: WIL) การประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษามาบูรณาการให้เกิดการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้กับผู้เรียน และประยุกต์ใช้สร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Figure 1. Conceptual Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อค้นหาผลการวิจัยโดยเน้นข้อมูลเชิงตัวเลข ด้วยการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์และประมวลข้อสรุป มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มเป้าหมายและวิธีการได้มา

ประชากรการวิจัย คือ พนักงานที่ปริญญากจากสถานประกอบการภายในหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน ซึ่งได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการให้ดูแลและเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ขณะปฏิบัติสหกิจศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 78 คน (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2023) ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นประชากรที่มีจำนวนน้อยและมีคุณลักษณะเฉพาะสำหรับการวิจัย และผู้วิจัยไม่ต้องการที่จะนำผลการวิจัยไปอ้างอิงสู่ประชากรกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

ที่เป็นเป้าหมาย จึงทำการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกอย่างไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นประชากรการวิจัย ทั้งหมดจำนวน 78 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยทำการกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมิน และเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษา จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลสำเร็จของงาน ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านการจัดทำ โครงการ/ผลงาน สหกิจศึกษา และด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน ระดับมาก เท่ากับ 4 คะแนน ระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน ระดับน้อย เท่ากับ 2 คะแนน และระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน (Srinil, 2017) และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

วิธีการหาคุณภาพและผลคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พิจารณาให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย กำหนดให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่ามีความสอดคล้อง 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง และ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง (Kamket, 2012) และนำผลคะแนนการพิจารณาที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ รายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ ผลรวมคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ($\sum R$) หารด้วย จำนวนผู้เชี่ยวชาญ (N) และคัดเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5–1.0 (Ritcharoon, 2013) พบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66–1.00 จากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับสถานประกอบการที่เคยรับนักศึกษาสหกิจศึกษา ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 ชุด นำข้อมูลการตอบกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธี หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กำหนดเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น ไม่ต่ำกว่า 0.70 (Cronbach, 1990) พบว่า แบบสอบถามชุดนี้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานขอความอนุเคราะห์สื่อสารด้วยข้อความจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจัดส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail: E-mail) ระหว่างวันที่ 6–10 มีนาคม 2566 โดยในสัปดาห์สุดท้ายของการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาได้ข้อมูลกลับคืน จากกลุ่มเป้าหมายครบทั้ง 78 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่เลือกใช้

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลระดับและการเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาที่ได้ จากแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์และแสดงสัญลักษณ์ค่าที่ประมวลได้จากข้อมูลทั้งหมด

ของประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย จำนวน (Number: N) ค่าเฉลี่ย (Mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: σ) กำหนดเกณฑ์การแปลผลระดับประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษา จากค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21–5.00 คือ สูงกว่ามาตรฐาน ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41–4.20 คือ เป็นไปตามมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61–3.40 คือ เป็นไปตามมาตรฐานโดยต้องปรับปรุงแก้ไขในบางประเด็น ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81–2.60 คือ ต่ำกว่ามาตรฐาน และค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.80 คือ ไม่มีคุณภาพ/ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2021) สำหรับจำนวนผู้ให้คำตอบข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) (Chotpittayanon, 2023) ซึ่งคำตอบที่ปรากฏในข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามแต่ละชุด ทำการจัดกลุ่มข้อเสนอแนะแต่ละประเด็นของคำตอบ และจำแนกข้อมูลแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาออกเป็นแต่ละด้าน จำนวน 6 ด้าน ในลักษณะพรรณนาบรรยายสรุป

ผลการวิจัย

การศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง แสดงผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

Table 1. The effectiveness level of cooperative education performances of students of the Bachelor of Public Administration program (Public Management) at Prince of Songkla University, Trang Campus. (N=78)

ประเด็นพิจารณา (Topic)	ค่าเฉลี่ย (Mean: μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: σ)	ระดับประสิทธิผล (Effectiveness level)
1. ด้านผลสำเร็จของงาน (Task achievement)	4.71	0.445	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
2. ด้านความรู้ความสามารถ (Knowledge and skills)	4.55	0.468	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
3. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility)	4.69	0.451	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
4. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics)	4.78	0.346	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
5. ด้านการจัดทำโครงการ/ผลงานสหกิจศึกษา (Cooperative and work integrated Education project)	4.65	0.497	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
6. ด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน (Job suitability)	4.77	0.446	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)
ภาพรวม (Summary)	4.68	0.382	สูงกว่ามาตรฐาน (higher than the standard)

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของนักศึกษามีประสิทธิผลในการปฏิบัติสหกิจศึกษา อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน ($\mu=4.68$, $\sigma=0.382$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\mu=4.78$, $\sigma=0.346$) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน ($\mu=4.77$, $\sigma=0.446$) ด้านผลสำเร็จของงาน ($\mu=4.71$, $\sigma=0.445$) ด้านความรับผิดชอบหน้าที่ ($\mu=4.69$, $\sigma=0.451$) ด้านการจัดทำโครงการ/ผลงานสหกิจศึกษา ($\mu=4.65$, $\sigma=0.497$) และด้านความรู้ความสามารถ ($\mu=4.55$, $\sigma=0.468$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในประเภทของหน่วยงานที่แตกต่างกัน แสดงผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในประเภทของหน่วยงานที่แตกต่างกัน

Table 2. Compare the effectiveness levels of the cooperative education performances of students working in different types of agencies

ประเด็นพิจารณา (Topic)	หน่วยงานราชการ (N=69) (Public sector)		หน่วยงานเอกชน (N=9) (Private sector)	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	(Mean: μ)	(Standard deviation: (σ))	(Mean: μ)	(Standard deviation: (σ))
1. ด้านผลสำเร็จของงาน (Task achievement)	4.72	0.441	4.61	0.486
2. ด้านความรู้ความสามารถ (Knowledge and skills)	4.58	0.449	4.26	0.543
3. ด้านความรับผิดชอบหน้าที่ (Responsibility)	4.68	0.465	4.69	0.349
4. ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics)	4.80	0.324	4.61	0.471
5. ด้านการจัดทำโครงการ/ผลงานสหกิจศึกษา (Cooperative and work integrated Education project)	4.67	0.495	4.56	0.527
6. ด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน (Job suitability)	4.81	0.430	4.56	0.527
ภาพรวม (Summary)	4.71	0.375	4.55	0.395

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมของนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาในหน่วยงานราชการ ($\mu=4.71$, $\sigma=0.375$) มีประสิทธิผลสูงกว่านักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาในหน่วยงานเอกชน ($\mu=4.55$, $\sigma=0.395$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ พบว่า นักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาในหน่วยงานราชการมีประสิทธิผลสูงกว่าหน่วยงานเอกชนในด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน ($\mu=4.81$, $\sigma=0.430$) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\mu=4.80$, $\sigma=0.324$) และด้านผลสำเร็จของงาน ($\mu=4.72$, $\sigma=0.441$)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาลักษณะผู้รู้รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แสดงผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษา แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษา

Table 3. Numbers and percentage of respondents for the developing suggestion on co-operative education students' potentials

ประเด็นพิจารณา (Topic)	จำนวน (Number)	ร้อยละ (Percentage)
ผู้ตอบข้อเสนอแนะ (open-ended suggestions respondents)	35	44.87
ผู้ไม่ตอบข้อเสนอแนะ (Non open-ended suggestions respondents)	43	55.13
รวม (Total)	78	100

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 78 คน มีผู้ตอบข้อเสนอแนะปลายเปิด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 44.87 และมีผู้ที่ไม่ตอบข้อเสนอแนะ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 55.13

2. ความถี่และร้อยละของข้อความการตอบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษา แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความถี่และร้อยละของข้อความการตอบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษา

Table 4. Frequency and percentage of text responses for the developing suggestion on co-operative education students' potentials

ด้าน (Aspects)	ข้อความการตอบข้อเสนอแนะ (Suggestion responses text)	
	ความถี่ (Frequency)	ร้อยละ (Percentage)
ด้านผลสำเร็จของงาน (Task achievement)	11	25.00
ด้านความรู้ความสามารถ (Knowledge and skills)	10	22.73
ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Responsibility)	7	15.91
ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristics)	16	36.36
ด้านการจัดทำโครงการ/ผลงานสหกิจศึกษา (Cooperative and work integrated Education project)	0	0.00
ด้านความเหมาะสมในตำแหน่งงาน (Job suitability)	0	0.00
รวม (Total)	44	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อความการตอบข้อเสนอแนะการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน 4 ด้าน รวมความถี่ 44 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยด้านที่ปรากฏข้อความมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีความถี่ 16 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมา คือ ด้านผลสำเร็จของงาน มีความถี่ 11 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 25.00 ด้านความรู้ความสามารถ มีความถี่ 10 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 22.73 และด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีความถี่ 7 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 15.91

3. ข้อเสนอแนะแนวทางทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาสหกิจศึกษา จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านผลสำเร็จของงาน พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความละเอียดรอบคอบ มีการตรวจสอบชิ้นงานตนเองเสมอ มีความรวดเร็วในการทำงานมากขึ้น

3.2 ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาควรพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมประยุกต์เพื่อการทำงาน โดยเฉพาะโปรแกรม Microsoft Excel ให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในประเด็นความสามารถในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการพูดและการนำเสนองานต่อที่ประชุมหรือสาธารณะ

3.3 ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาควรพัฒนาตนเองในเรื่องความสามารถในการทำงานเชิงรุก พัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้แบบเชิงรุก และพัฒนาทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.4 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาควรปรับปรุงในเรื่องความมีระเบียบวินัยและปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเรื่องตรงต่อเวลา นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในประเด็นมนุษยสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีม โดยเสนอแนะให้นักศึกษามีความกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการสื่อสารกับคนอื่น กล้าสอบถามเมื่อประสบปัญหาในงานซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของการประสานงานและการทำงานเป็นทีม

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นพนักงานที่ปรึกษาที่ได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการให้ดูแลและเป็นพี่เลี้ยงนักศึกษาขณะปฏิบัติสหกิจศึกษา เป็นเสมือนคำตอบจากผู้ใช้งานิตตคณะวิจัยจึงได้นำข้อคิดเห็นดังกล่าวมาวิเคราะห์และกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

Figure 2. Guidelines for developing the potential of students of the program in response to market needs.

จากภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งจะต้องพัฒนานักศึกษาในทุกระดับชั้นปี ผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method) และหรือ วิธีการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติด้วยการระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และหรือการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนานักศึกษา การฝึกอบรม เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา มีทักษะการคิดเชิงรุก การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การประสานงาน การนำเสนองาน รู้จักการวางแผนงานที่ดี สร้างความรอบคอบ และความมีระเบียบวินัยให้นักศึกษา ตลอดจนการบรรจุหัวข้อเนื้อหาที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมเป็นพิเศษลงในรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ และเพิ่มทักษะทางด้านดิจิทัล เกี่ยวกับการใช้ Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานสำหรับการทำงาน เพื่อให้นักศึกษา ได้มีทักษะและความสามารถตรงต่อความต้องการของตลาดต่อไปในอนาคต

อภิปรายผล

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง มีประสิทธิผลการปฏิบัติสหกิจศึกษาสูงกว่ามาตรฐาน และมีความโดดเด่นมากที่สุดในด้าน คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นผลจากการที่หลักสูตรได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา นักศึกษารุ่นดังกล่าว โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง บทบาทสมมติ

และกรณีตัวอย่าง อาจารย์ผู้สอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้ง ด้านค่านิยม จัดกิจกรรมยกย่องบุคคลตัวอย่าง สิ่งนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการรัฐกิจ และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (Ministerial Regulations on Higher Education Qualification Standards, B.E. 2022, 2022) . ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อการเข้าร่วมสหกิจศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของวิฑูรย์ วีรศิลป์ (Weerasin, 2023) พบว่า ความคิดเห็นด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับการมีคุณธรรม จริยธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต รักษาความลับขององค์กรอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานเช่นเดียวกับงานวิจัยครั้งนี้ ขณะที่ในการศึกษาของ มนตรี คำวัน และคณะ (Khamwan et al., 2021) ได้แสดงประเด็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (สหกิจศึกษา) โดยอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนานักศึกษาสหกิจศึกษาเพื่อสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรในอนาคตได้นั้น หากพัฒนานักศึกษาให้โดดเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมได้จะถือว่านักศึกษามีสมรรถนะของแรงงานตามที่สถานประกอบการต้องการ ขณะเดียวกัน การที่นักศึกษามีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีจะเกิดประโยชน์ต่อการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้งานสำเร็จ ทำให้การทำงานเจริญเติบโตต่อไปได้ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาในหน่วยงานราชการมีประสิทธิผลในการปฏิบัติสหกิจศึกษา สูงกว่านักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาในหน่วยงานเอกชนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจาก ก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาทุกคนต้องยื่นแบบฟอร์มแสดงความประสงค์ขอออกปฏิบัติสหกิจศึกษา ผ่านระบบสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาสหกิจศึกษาได้พิจารณา ตรวจสอบสถานประกอบการและตำแหน่งงานที่นักศึกษายื่นความประสงค์ขอปฏิบัติสหกิจศึกษา ก่อน โดยนักศึกษาสามารถปฏิบัติสหกิจศึกษาได้ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนตามตำแหน่งงานที่ต้องใช้ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์และสอดคล้องกับตำแหน่งงานที่เปิดรับบุคลากรในสายงานรัฐประศาสนศาสตร์ เข้าทำงาน เช่น ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ตำแหน่งนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไป เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเหตุผลที่ไม่ว่านักศึกษาจะปฏิบัติสหกิจศึกษา ณ สถานประกอบการ หรือหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน ต่างต้องใช้ทักษะ องค์ความรู้ ในการทำงานเช่นเดียวกัน ส่งผลให้การปฏิบัติสหกิจศึกษามีประสิทธิผลใกล้เคียงกัน รวมไปถึงการกำหนดให้มีรายวิชาที่จัดการศึกษา เชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะ อีกด้วย (Prince of Songkla University, Trang Campus, 2020) จึงส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่สามารถ นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้จริง โดยข้อดีของผู้เรียนที่เข้าร่วมการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานได้ประโยชน์ จากการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้สถานประกอบการ ได้บุคลากรที่ตรงกับความต้องการโดยผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี สำหรับสถาบันการศึกษา ได้ร่วมมือกับสถานประกอบการในการออกแบบ

หลักสูตรร่วมกัน และสถาบันการศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ (Phoomchusak, 2021) นอกจากนี้ องค์การผู้ใช้บัณฑิตได้ประโยชน์จากโครงการสหกิจศึกษา ทั้งจากการนิเทศของอาจารย์ รายงานวิชาการของนักศึกษา โครงการและงานประจำที่นักศึกษาปฏิบัติ เกิดความร่วมมือทางวิชาการและใช้สหกิจศึกษาเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกพนักงานใหม่ โดยผลสัมฤทธิ์สำคัญจากองค์กร คือ บัณฑิตที่ผ่านหลักสูตรสหกิจศึกษามีศักยภาพมากกว่านักศึกษาที่ผ่านหลักสูตรการฝึกงานภาคฤดูร้อน และรัฐควรสนับสนุนให้มีสหกิจศึกษาต่อไป (Office of the Higher Education commission, 2009)

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การจัดการรัฐกิจ) ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดนั้น จำเป็นต้องพัฒนานักศึกษาผ่านการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนานักศึกษา หรือการฝึกอบรม เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา มีทักษะการคิดเชิงรุก การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การประสานงาน การนำเสนองาน รู้จักการวางแผนงานที่ดี สร้างความรอบคอบและความมีระเบียบวินัยให้นักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนา นักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในการทำงาน และการปรับตัวต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เมื่อนักศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมแล้ว ย่อมเป็นการสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้มีงานทำที่ดี และมีศักยภาพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ซึ่งในการศึกษาวิจัยของ ธรรมสันต์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (Suwanroj et al., 2020) ได้สรุปไปในทิศทางเดียวกันว่า สมรรถนะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในด้านทักษะพิสัยควรอยู่ในระดับการรับรู้ และความพร้อมที่จะนำไปใช้ทำงานได้ โดยรวมถึงประเด็นของ สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์ และคณะ (Aramongpun et al., 2022) ที่อธิบายว่า มหาวิทยาลัยควรจัดรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาให้มีความเหมาะสม เพื่อการพัฒนาทักษะให้มีความสามารถสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่กระบวนการวางแผนงาน การนำไปปฏิบัติ การกำกับติดตาม และปรับปรุงงาน ขณะเดียวกันต้องบรรจุเนื้อหาเพื่อพัฒนา ทักษะดิจิทัลลงในรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตด้วย เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการทำงานได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์สอนและเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาเตรียมสหกิจศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร ควรเพิ่มเติมเนื้อหาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อการทำงานที่เน้นการใช้งานโปรแกรมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะทางปฏิบัติที่พร้อมนำไปใช้ในการทำงานได้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการหรือหน่วยงานต่อไปในอนาคต
2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษา ควรให้นักศึกษาได้มีการรับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มความนิยมที่เกิดขึ้นในสายงานรัฐประศาสนศาสตรเชื่อมโยงกับการทำงานจริง พร้อมกับโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำโครงการหรืองานวิจัยเพื่อพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและประสบความสำเร็จในอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Arampongpun, S., Jansila, V., & Chaowachai, S. (2022). A model of student affairs administration for developing the 21st century skills of students in private higher education institutions. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(5), 2079–2096.
- Chotpittayanon, N. (2023). *Documents for teaching research in public administration*. College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University.
- Cooper, L., Orrell, J., & Bowden, M. (2010). *Work Integrated Learning*. Taylor & Francis.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins Publishers.
- iSchool KKU. (2019, November 22). *Handbook for integrating learning with work (WIL)*. Department of Information Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University. https://ischool.kku.ac.th/wp-content/uploads/2022/07/Handbook_rev16-22112019_compressed.pdf
- Kamket, W. (2012). *Research methods in behavioral science* (3rd ed.). Chulalongkorn University Press.
- Khamwan, M., Wongwarunyu, T., Jeraprawat, P., & Homprasert, A. (2021). Development guidelines of cooperative and work-integrated education for the Faculty of Humanities and Social Science, Loei Rajabhat University. *Journal of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University*, 4(1), 37–47.
- Kramer, M., & Usher, A. (2011). *Work-Integrated Learning and Career-Ready Students: Examining the Evidence*. Higher Education Strategy Associates.
- Ministerial Regulations on Higher Education Qualification Standards, B.E. 2022. (2022, March 31). *Government Gazette*. No. 13, Section 20 A. pp. 28–31.
- Office of the Higher Education commission. (2009). *Manual for requesting tax benefits for establishments from cooperative education*. Phapphim.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National strategy 2018–2037*. National Strategy Secretariat Office.
- Phoomchusak, C. (2021). *The Management Model for Work Integrated Learning of School under Office of Vocational Educaiton Commission* [Unpublished Doctoral Dissertation]. Naresuan University.
- Prince of Songkla University, Trang Campus. (2020). *Bachelor of Public Administration (Public Management) program: Revised curriculum 2020* [Unpublished manuscript]. Prince of Songkla University, Trang Campus.
- Prince of Songkla University, Trang Campus. (2021). *Cooperative education handbook*. [Unpublished manuscript]. Prince of Songkla University, Trang Campus.

- Prince of Songkla University, Trang Campus. (2023). *Cooperative education annual report 2023*. Prince of Songkla University, Trang Campus.
- Ritcharoon, P. (2013). *Principles of measurement and evaluation of education* (8th ed.). House of Kermet.
- Srinil, B. (2017). *Study documents business research design Data collection . Inquiry design. and sample selection*. Faculty of Business Administration.
- Suwanroj, T., Leekejjwattana, P., Saeung, O., & Siripan, A. (2020). The essential digital competency for undergraduate students in thai higher education institutions: Academic documents analysis. *Narkbhutparitat Journal*, 12(2), 88–106.
- Tangkitwanit, S., Pittayapongsakorn, N., & Thitirattansakul, T. (2023). *Future Thailand: Education. Thailand Development Research Institute*. https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2023/11/2021_08_ประเทศไทยในอนาคต-Future-Thailand-มิติที่-3.pdf
- Thai Association for Cooperative Education. (2021). *Educational training courses for executives supervision teachers, supervisors, and practitioners in cooperative education and work-integrated education* [Unpublished manuscript]. Thai Association for Cooperative Education.
- Weerasin, W. (2023). The Opinions of Workplace Participating in Cooperative Education and Supervising the Performance of Cooperative Education Students, Bachelor of Public Administration Program, Department of Public Administration in Academic Year 2022, Northeastern University. In Kanok-on Boonmee (Eds.), *The 10th National and the 8th International Conference on Research and Innovation: Research and Innovation Development for Developing Sustainable Communities* (pp. 738–749). Northeastern University.